

Kadernota Wmo 2015 - Dit is eigen kracht in Hattem!

Inleiding

Er vinden grote veranderingen plaats in zorg en welzijn. Steeds meer taken worden overgedragen aan gemeenten. Met de toenemende verantwoordelijkheid van de gemeente op het sociaal maatschappelijke terrein is het belangrijk dat de kaders waarbinnen beleid en uitvoering vorm worden gegeven vooraf helder zijn. Met dit document geven we nadere beleidskaders aan die leidend zijn voor de uitwerking van een integraal ondersteuningsaanbod in Hattem. We bouwen daarmee voort op de door ons vastgestelde Maatschappelijke Visie (2013). Na vaststelling volgt het uitvoeringsdocument met daarin beschreven hoe we verder uitvoering geven aan de verschillende decentralisaties en de wijze van organiseren.

Per 1 januari 2015 verandert de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning), wordt de gemeente verantwoordelijk voor de Jeugdhulp en is de Participatiewet van kracht. De gemeente wordt verantwoordelijk voor een bredere doelgroep. Grote veranderingen die gevolgen hebben voor de rol en verantwoordelijkheid van inwoners, maatschappelijke organisaties en gemeente. De aandacht in dit kaderdocument sluit aan bij de nieuwe WMO en de Maatschappelijke Visie en ligt op de eigen verantwoordelijkheid en kracht van inwoners.

De nieuwe Wmo

Met twee derde meerderheid van stemmen heeft de Tweede Kamer op 24 april 2014 ingestemd met het wetsvoorstel Wmo 2015. De verwachting is dat de behandeling nog voor het zomerreces in de Eerste Kamer wordt afgerond.

Anders dan de huidige Wmo bestaat de nieuwe Wmo niet uit prestatievelden, maar uit een drietal doelen:

Het bevorderen van sociale samenhang, de mantelzorg, het vrijwilligerswerk en de veiligheid en leefbaarheid van de gemeente, alsmede het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld. Het ondersteunen van zelfredzaamheid en participatie van personen met een beperking of met chronische, psychische of psychosociale problemen, zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving. Het bieden van opvang (maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, beschermd wonen en verslavingszorg).

De opgave

Een groot aantal ondersteuningsvragen gaan onder de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen. Deze opgave gaat gepaard met een fikse financiële korting. De impact van deze veranderingen maakt dat alles bij het oude laten niet mogelijk is en er nieuwe afspraken gemaakt moeten worden. Daarom hebben we deze opgave opgepakt met onze inwoners en partners.

Proces

In werkconferenties met maatschappelijke partners, raad- en commissieleden, en het college is de vraag van eigen kracht naar boven gehaald. Vragen als: Wat is eigen kracht in onze gemeente, Hoever gaan we in zorgen voor iemand en Wat mogen we van elkaar verwachten stonden hierbij centraal.

De rode draden uit deze conferenties staan in de bijlage van dit document samengevat (kaders decentralisaties) en hebben we beschreven in principes, rolneming en verantwoordelijkheden. We hebben hierbij rekening gehouden met verplichtingen vanuit de nieuwe Wmo.

Wat verstaan onze inwoners onder eigen kracht en samen redzaamheid?

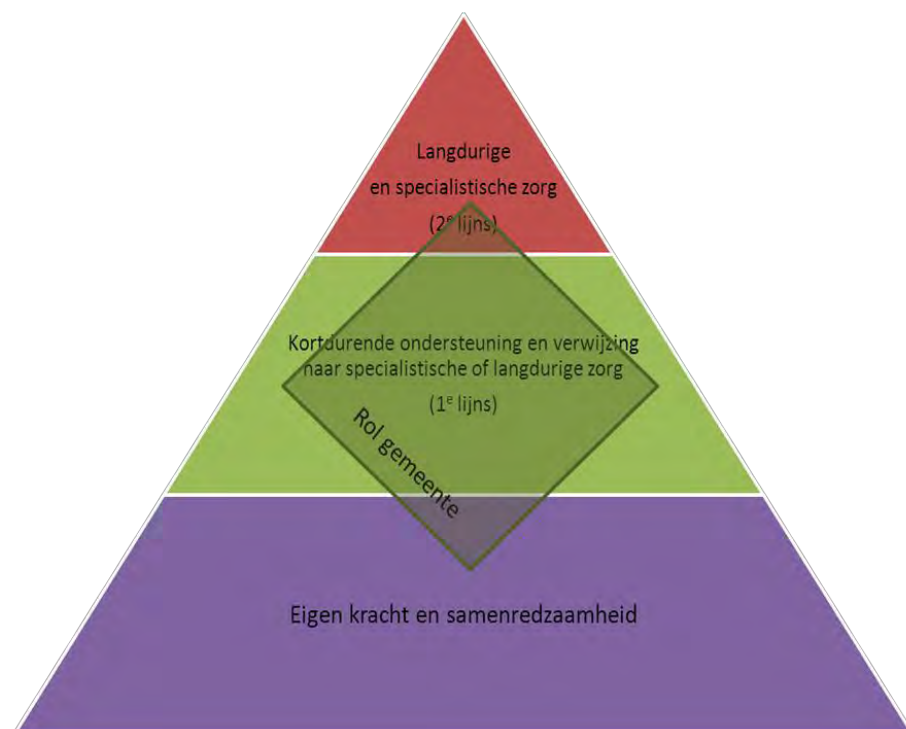
We hebben de ontmoeting gezocht met willekeurige inwoners en aan hen deze vraag voorgelegd. De volgende uitspraken komen daar uit voort:

Eigen kracht is “Zelf doen” en “Elkaar helpen”;

- Ik vind het moeilijk om hulp te vragen, maar als ik het vraag dan wil iedereen me wel helpen.
- Ik wil best een keer een bakje koffie doen bij mijn buurvrouw, maar wil dat niet structureel doen.
- Steunkousen aandoen gaat mij wat ver, maar in geval van nood, wil ik altijd iemand helpen.
- Binnen onze gemeente is er wel een verschil in buurten, maar over het algemeen kennen mensen elkaar wel.
- Het valt op als de burens een tijdje weg zijn.
- Natuurlijk wil ik zorgen voor mijn familie en vrienden. Ik wil ook best bijspringen bij een buur.

Rollen en verantwoordelijkheden

Zoals gezegd; de ontwikkelingen vragen om nieuwe afspraken. Eén van deze afspraken is het nemen van de juiste en passende rol. Daarbij wordt er meer beroep gedaan op de zelfredzaamheid van inwoners en gaat de rol van de gemeente van ‘zorgen voor’ naar ‘zorgen dat’. Het plaatje hieronder geeft aan op welke manier de rollen verdeeld worden:

	Wat doen inwoners?	Wat doet de gemeente?
Individuele voorziening: Langdurige en specialistische zorg Maatwerkvoorziening	Zijn zelf verantwoordelijk voor de inrichting van hun eigen leven en houden zoveel mogelijk de regie op hun eigen proces.	Financieren individuele voorzieningen. Zorgt voor 1G,1P,1R ¹ in complexe situaties = Vangnet regelen, met de daaraan verbonden voorwaarden
Algemene voorziening: Vrij toegankelijk Kortdurende ondersteuning en verwijzing	Geven aan wat zij aan ondersteuning nodig hebben en welk resultaat nodig is. En versterken hun eigen netwerk.	Regisseren, Netwerken Faciliteren = subsidiëren van algemene voorzieningen (onafhankelijke cliënten ondersteuning)
Zelf doen: Eigen kracht en samenredzaamheid	Denken zoveel mogelijk in eigen kracht, zoeken naar oplossingen in eigen netwerk en buurt. Zoeken naar oplossingen met eigen middelen.	Faciliteren van burgerkracht (vrijwilligers en hun organisaties, zorgen dat mantelzorgers niet overbelast worden) Inzet op preventie & signalering

Zo gaan we in Hattem aan de slag met eigen kracht!

Met onderstaande, gedeelde, algemene kaders geven we in Hattem handen en voeten aan eigen kracht.

- Inwoners doen meer zelf, maken gebruik van hun eigen (financiële) mogelijkheden én mogelijkheden uit het eigen netwerk en directe omgeving.
- Iedere inwoner kan gebruik maken van onafhankelijke, kosteloze cliënten-ondersteuning voor informatie en advies.
- “Kantelen” wordt de nieuwe manier van werken:
 - Er wordt tijd genomen voor het gesprek met de inwoner.
 - In elk gesprek staat regie over eigen leven en zelfredzaamheid voorop.
 - We zoeken samen naar maatwerkoplossingen.
- De (ondersteunings-) vraag achter de vraag staat centraal in het gesprek tussen de inwoner en professional. De vraag van inwoners is leidend én het resultaat. Daarom wordt maatwerk geboden.
- In het gesprek wordt in kaart gebracht wat de mogelijkheden van de inwoner en zijn sociale netwerk is. Maar ook waar draagkracht een grens heeft bereikt. Daarvoor is er door de gemeente een vangnetconstructie ingericht.
- Het gesprek kán leiden tot een integraal ondersteuningsplan, gecoördineerd door één hoofdverantwoordelijke (regisseur). Dit stellen we op als er sprake is van meerdere hulpvragen of een complexe hulpvraag. We gaan uit van één huishouden, één plan en

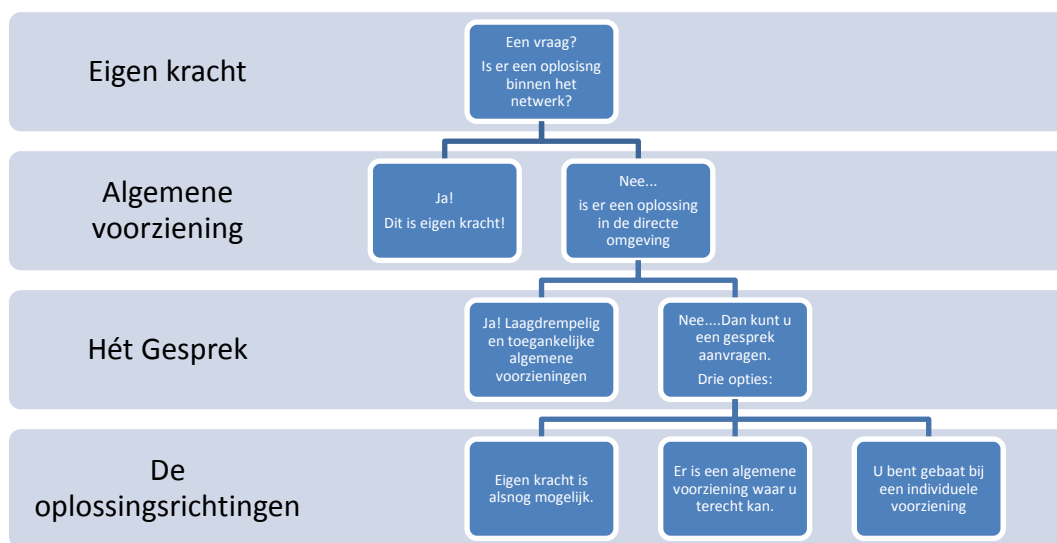
¹ Eén gezin, één plan, één regisseur.

één regisseur. Mensen uit de directe omgeving van de hulpvrager worden betrokken bij het opstellen van het plan.

- Inwoners hebben zelf zeggenschap over de ondersteuning. Hoe regie verder vorm krijgt, wordt in de verordening vastgelegd.
- Er is sprake van keuzevrijheid. De inwoner moet weten welke zorg en ondersteuning kan worden geboden. De gemeente werkt per zorgsoort uit op welke manier deze zorg efficiënt en effectief aangeboden kan worden.
- Om mantelzorgers en vrijwilligers voldoende te ondersteunen is er een gebruikersvriendelijke sociale kaart, met beschikbare mogelijkheden voor advisering en verwijzing. We willen daarmee bereiken dat mantelzorgers hun zorgtaken kunnen volhouden en vervullen, in combinatie met zorg voor zichzelf.
- Inwoners zorgen samen voor een veilig gevoel in de directe omgeving. Zij kunnen door eigen gedrag in verkeer, parkeren, onderhoud van eigen omgeving en sociaal contact zorgen voor een schoon, leefbaar en veilig milieu. Openbare veiligheid blijft een taak van de politie.
- Mensen met een beperking moeten in staat zijn om gebruik te maken van algemene voorzieningen. Dit vraagt toegankelijke gebouwen en openbare ruimte.

Wanneer komt iemand in aanmerking voor een voorziening?

Om de kosten en duur van een individuele voorziening beperkt te houden, zijn algemene voorzieningen laagdrempelig en daardoor gemakkelijk toegankelijk. Medewerkers beoordelen via gerichte vragen welke hulp noodzakelijk is. Ze moeten voorkomen dat de ondersteuningsvraag te snel neergelegd wordt bij de specialisten. Kijken we naar de driehoek rolneming en leggen we daar de kaders naast, dan ontstaat het volgende schema:

Het vervolg

Met het stellen en delen van kaders is dit proces nog niet af. Een belangrijke tweede vraag die volgt is: hoe gaan we hier mee verder?

Allereerst is het nodig om te zorgen dat alle betrokken partijen bekend zijn met de andere manier van denken en dat het gebruik maken van allerlei voorzieningen niet meer vanzelfsprekend is. Daarnaast moeten onze inwoners weten waar ze vanaf 1 januari wél terecht kunnen met hun ondersteuningsvragen.

In de volgende procesfase wordt gewerkt aan het inrichten. Hoe komen inwoners bij ondersteuning terecht die past? Wie zijn daar? Hoe werken ze? Wie stuurt aan? Hoe communiceren we dit naar bewoners et cetera.

Onder de vlag GEWOON zetten we de discussie met inwoners voort. Hierin blijven we aandacht vragen voor eigen verantwoordelijkheid nemen en zelf regie houden, als dat kan.

Kaders decentralisaties

In het verlengde van de kaders voor de Wmo is het nodig om aanvullende, specifieke kaders te stellen voor de decentralisaties.

Kaders AWBZ

Principes:

1. De inwoner met een zorgvraag staat centraal.
2. De uitvoering van de decentralisaties moet budgetneutraal plaatsvinden. Het inrichten van de sociale infrastructuur moet bekostigd worden uit het budget.
3. Maatwerkvoorzieningen worden regionaal ingekocht waarbij alle aanbieders mee kunnen doen.
4. Algemene voorzieningen worden via een lokaal traject geregeld, waarbij we (lokale) aanbieders uitnodigen om samen te werken.
5. Vrij toegankelijk voorzieningen waar het kan, niet vrij toegankelijke voorzieningen waar het moet.
6. Een vervoersvraag moet opgelost worden en maakt deel uit van het te bereiken resultaat.

Rollen en verantwoordelijkheden:

7. Overgangsccliënten vanuit de AWBZ ontvangen de zorg die ze nodig hebben en gaan daar waar mogelijk gebruik maken van de algemene voorzieningen.
8. De kwaliteit van ondersteuning moet gewaarborgd worden met zo min mogelijke bureaucratische voorwaarden.
9. Voor de mantelzorger is ondersteuning mogelijk.
10. Het moet voor de inwoner duidelijk zijn waar hij met zijn vraag terecht kan.
11. In de gemeente is er een professional (centrale persoon) die de complexe situaties in de gemeente in beeld heeft.
12. De onafhankelijke cliëntondersteuning is voor iedere inwoner met een vraag beschikbaar.
13. Vrijwilligers(organisaties) (burgerkracht) die een bijdrage leveren aan maatschappelijke zorg en welzijn worden ondersteund. De wijze waarop en de mate waarin kan verschillen.
14. Inwoners die gebruik maken van zorg moeten voor 31 december 2014 voldoende geïnformeerd zijn over de zorg per 1 januari 2015
15. De gemeente moet duidelijke informatie geven aan de aanvrager over de kosten van de zorg die hij vraagt, welke vergoedingen daar tegen over staan en de verplichte eigen bijdrage.

Kaders Jeugdzorg

Principes:

1. Wij stellen de inwoner die gebruik maakt van jeugdzorg centraal en sluiten aan bij zijn hulpvraag. De kracht van de inwoner en zijn systeem is het vertrekpunt en wordt optimaal benut.
2. Bij de keuze voor het soort ondersteuning gaan we uit van de behoeften, normen en haalbare volgende ontwikkelstap van de jongere en zijn opvoeder.
3. Om keuzes te maken voor de passende ondersteuning in opgroeien en opvoeding maken we onderscheid in de ernst van de hulpvraag met de indeling: vraag, spanning, noodzaak en crisis.

Rollen en verantwoordelijkheden:

4. Het jeugdhulpplan of gezinsplan is van het gezin en de opvoeders hebben de regie.
5. Om versnippering en miscommunicatie te voorkomen, verminderen we de samenwerking tussen functies en organisaties, tenzij dit niet anders kan en een taak niet “in één hand” georganiseerd kan worden. Dit betekent minder specialisten, meer generalisten en minder organisaties.
6. Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) heeft een centrale rol in de overgang naar het nieuwe systeem van jeugdhulp en bij alle vragen voor en rond kinderen en houdt deze rol zolang dat noodzakelijk is.
7. Het CJG regisseert de samenwerking met huisartsen en het onderwijs en stimuleert de samenwerking met kerken, sport-, kunst en cultuur- en vrijwilligersorganisaties.

Kaders Participatiewet

Principes:

1. We hebben de ambitie geformuleerd dat iedereen meedoet naar vermogen met als centraal uitgangspunt regulier werk. Eigen kracht en eigen netwerk zijn daarbij leidend.
2. Tegelijkertijd is het niet altijd mogelijk voor alle inwoners om in het eigen levensonderhoud te voorzien, of zelfstandig mee te doen in de samenleving. Gebrek aan financiële middelen levert vaak op dat inwoners niet meer participeren in de samenleving. Als gemeente hebben we wettelijke taken om een vangnet te bieden voor degenen bij wie dit (nog) niet lukt.
3. Samen met inwoners, werkgevers en maatschappelijke partners willen we mogelijk blijven maken dat niemand in armoede hoeft te leven en iedereen mee kan doen in de samenleving. Met minder middelen vanuit het rijk en een grotere doelgroep van werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden vraagt dit om een andere aanpak.

Rollen en verantwoordelijkheden:

Wat doen inwoners en werkzoekenden?

4. Inwoners doen zo beperkt mogelijk beroep op een inkomensvoorziening van de gemeente en stellen alles in het werk om zelf weer in het inkomen te voorzien.
5. Als betaald werk (nog) geen optie is, verwachten we dat inwoners zich inzetten voor hun eigen ontwikkeling en die van de gemeenschap. Het ontvangen van een uitkering vinden we niet vanzelfsprekend. We vragen inwoners zelf een voorstel te doen voor het leveren van een tegenprestatie, in het kader van eigen kracht. Dit doen we in de overtuiging dat inwoners in de eerste plaats zelf het beste weten op welke manier zij naar vermogen hun steentje bij kunnen dragen. We vragen hierbij wel aansluiting bij lokale initiatieven of activiteiten.

Wat doet de gemeente?

6. We bieden een vangnet. Voor inwoners die tijdelijk niet in staat zijn om voldoende eigen inkomen te verwerven blijft er inkomensondersteuning (bijstand) vanuit de gemeente. En waar nodig vanuit andere regelingen vanuit het armoedebeleid.
7. De financiële mogelijkheden voor ondersteuning, begeleiding en re-integratie worden minder. Bij de inzet van middelen zetten we in op inwoners met een korte en middellange afstand tot de arbeidsmarkt. We blijven het bestand nauwlettend monitoren en zetten daar waar nodig in op specifieke groepen. We zoeken aansluiting bij bestaande vrijwilligersstructuren en de mogelijkheden voor dagbesteding.
8. Werkgevers zijn een onmisbare schakel als het gaat om arbeidsvraagstukken, daarom leggen we in de eerste plaats de focus op de vraag van de werkgever in plaats van de vraag van de bijstandsgerechtigde.

9. Er is binnen de gemeente een vaste contactpersoon voor ondernemers.
10. We ontwikkelen een werkwijze die er voor zorgt dat er zicht is op de kansen en knelpunten in de lokale en regionale arbeidsmarkt. We benutten de kansen daar waar mogelijk voor groepen binnen de participatiewet.
11. We zijn werkgever. Als gemeenten hebben we een voorbeeldfunctie en nemen onze maatschappelijke verantwoordelijkheid door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kansen te bieden op werk.

Wat doen werkgevers?

12. De rol van de werkgever verandert van: “klant” van de gemeente in de zin van afnemer van werkzoekende inwoners, naar “partner” in het vinden van passende oplossingen.
13. We verwachten van werkgevers dat zij hun sociale en maatschappelijke verantwoordelijkheid op dit vlak nemen en hun ondernemerschap inzetten om met het aannemen van mensen met een lagere loonwaarde, toch rendement te halen.